

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžo/74/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014201240
Dátum vydania rozhodnutia: 14.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014201240.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: M. X., nar. XX.XX.XXXX, občan Slovenskej republiky, bytom U. Ď. Č.. XX, XXX XX Y. C. F., zast.: JUDr. Petrom Harakálym, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Mlynská č. 28, 040 01 Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 19. augusta 2015 č. k. 21S/193/2014-105, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 19. augusta 2015 č.k. 21S/193/2014-105 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č.: 44312-2/2014-BA z 25.08.2014 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Žilina, č.: 17503-16/2014-ZA z 01.07.2014, r u š í a vec vracia žalovanej na ďalšie konanie.

Žalovaná je povinná do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 518,76 € z titulu právneho zastúpenia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č.: 44312-2/2014-BA z 25.08.2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“ - č.l. 11) žalovaná ako odvolací správny orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Žilina, č.: 17503-16/2014-ZA z 01.07.2014 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) vo veci priznania nároku na náhradu za bolesť v sume 10.218,00 € v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 26. januára 2013.

2. Prvostupňový orgán priznal po zaokrúhlení náhradu na základe ustanovení § 99 a § 111 ods. 2 zák. č.

461/2003 Z.z. a ustálil rozsah zavinenia poškodeného na hodnote 50%.

Proti tomuto rozsahu zavinenia brojil žalobca, ktorý odmieta niešť zodpovednosť za vznik pracovného úrazu tvrdiac, že prvostupňový orgán v konaní postupoval v rozpore s písomným stanoviskom zamestnávateľa žalobcu, ktorý mieru zavinenia žalobcu na vzniku pracovného úrazu určil v rozsahu 0 %.

3. Pri svojom hodnotení skutočností prvostupňový orgán vychádzal z listinných dôkazov vymenovaných v napadnutom rozhodnutí, na ktorých základe ustálil, že žalobcovi sa privodil pracovný úraz dňa 26. januára 2013 o 05.05 hod. tak, že žalobca zamestnaný ako supervízor oddelenia údržby na lisovni u zamestnávateľa Kia Motors Slovakia., Teplička nad Váhom, vo výrobnjej hale lisovni (konkrétne priestor pod lisovacou linkou), pri kontrolnej činnosti piestu, počas údržbárskych prác, došlo k jeho uvoľneniu a zasiahnutiu žalobcu, ktorý sa nachádzal pod piestom.

Na základe stanoviska posudkového lekára prvostupňového orgánu bol počet bodov pre hodnotenie bolesti žalovaného ustálená na hodnotu 1240 bodov, čo žalobca potvrdil svojim podpisom.

4. Sporné zníženie bodov o 50% mieru zavinenia žalobcu na vzniku pracovného úrazu žalovaná odôvodnila s poukazom na rozsiahle dokazovanie tým, že poškodený si privodil pracovný úraz sám tým, že porušil svojím zavineným konaním právne predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Predovšetkým žalovaná vychádzala zo skutočnosti, že nebolo preukázané, že by žalobcom bola podaná žaloba na súd s návrhom na určenie miery zodpovednosti za vznik škody následkom predmetného pracovného úrazu. Samotný žalobca v konaní priznal, že nevedome porušil predpisy, keď vydal pokyn na opakovanie tlakovej skúšky olejovej nádoby po odstránení matice, ktorá piestovú tyč bezpečne upevňuje. Za týchto okolností a vzhľadom na to, že žalobca bol kvalifikovaný vedúci zamestnanec s pracovným zaradením špecialista oddelenia údržby, mal a mohol vedieť, že svojím konaním môže spôsobiť škodu.

5. Na druhej strane žalovaná pripustila, že nebolo preukázané, že by zamestnávateľ znalosť a dodržiavanie predpisov a pokynov na zaistenie ochrany a bezpečnosti zdravia pri práci sústavne vyžadoval a kontroloval.

6. Ďalej žalovaná poukázala protokol Inšpektorátu práce Žilina č. IZA-16-182.2/P-J2-13 o vyšetrení príčin vzniku závažného pracovného úrazu s ťažkou ujmom na zdraví poškodeného [žalobcu - poznámka odvolacieho súdu] z 09.04.2013 (ďalej na účely rozsudku len „protokol“). Ako zdroj úrazu tam bol uvedený pád predmetu (piestna tyč s piestom zo zariadenia na tlenie nárazov lisovacej linky). Ako príčina úrazu žalobcu (kód 8) je v protokole uvedené

- používane nebezpečných postupov alebo spôsobov práce,
- vrátane konania proti zákazu,
- zotrúvanie v ohrozenom priestore.

7. V súvislosti s uvedeným žalovaná zdôraznila, že v charakteristike deja úrazu sa v protokole uvádza, že postihnutý v rozpore so stanoveným pracovným postupom nariadil vykonanie tlakovej skúšky olejovej nádoby nachádzajúcej sa vo výške, ktorú zo spodnej časti uzatvára pohyblivý piest upevnený na piestnej tyči. Táto tyč bola zavesená na zdvíhadle.

Zdvíhadlo sa roztrhlo pôsobením hmotnosti bremena a tlaku vzduchu na piest v čase, keď žalobca stál pod bremenom.

8. Za účelom vyhodnotenia predbežnej otázky týkajúcej sa posúdenia rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa a rozsahu spoluviny žalobcu prvostupňový orgán vykonal rozsiahle dokazovanie výsluchom viacerých svedkov ako aj samotného žalobcu.

Ďalej si vyžiadal znalecký posudok na posúdenie liberačných dôvodov zakotvených v § 196 Zákonníka práce.

9. Z uvedeného znaleckého posudku vyplýva, že určený technologický postup na údržbárske práce na

lisovacej linke je popísaný v pracovnom návode a pracovnom postupe, ktorý vypracoval samotný žalobca.

V pracovnom postupe je uvedená postupnosť jednotlivých krokov a ich predpokladaný časový harmonogram. Tento postup sa opakovane používal pri opravách olejových nádrží na lisovacích linkách. Žalobca mal pracovnú pozíciu špecialistu, takže mal zo všetkých zúčastnených zamestnancov najvyššie postavenie a riadil vykonávanú činnosť, preto pracovná spolupráca nevyžadovala osobitný dozor.

10. Na tomto skutkovom základe tak prvostupňový orgán ako aj žalovaná dospeli k záveru, že žalobca porušil bezpečnostné predpisy tým, že nedodržel stanovený pracovný postup a mohol predpokladať vznik nebezpečenstva, pretože sám tento písomný pracovný postup vypracoval a v minulosti podľa neho viackrát realizoval údržbu predmetného zariadenia.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

11. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom právneho zástupcu podal žalobu z 30.10.2014 na Krajský súd v Žiline.

12. V žalobe s odkazom na dôvodovú správu k zák. č. 461/2003 Z.z., žalobca najmä zdôraznil to, že keď žalovaná iniciatívne, t.j. bez opory v spornej argumentácii medzi zamestnávateľom a poškodeným zamestnancom (žalobcom), ako predbežnú otázku preskúmala rozsah zodpovednosti zamestnávateľa a rozsah spoluviny žalobcu poškodeného, tak nesprávne aplikovala zák. č. 461/2003 Z.z.

13. V uvedenej súvislosti poukázal na ustanovenie § 196 ods. 1 Zákonníka práce, podľa ktorého sa iba zamestnávateľ musí zbaviť zodpovednosti. Ďalej zdôraznil ustanovenie § 196 ods. 2 Zákonníka práce a § 110 ods. 2 a § 111 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré ustanovenia sú kogentnými a súčasne neumožňujú taký výklad zák. č. 461/2003 Z.z., k akému dospel prvostupňový orgán.

Podľa § 110 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení nárok na úrazové dávky nevzniká, ak sa zamestnávateľ alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu [poznámka č. 61 odkazuje pod čiarou na § 214 až 216 Zákonníka práce] celkom zbaví zodpovednosti za poškodenie zdravia alebo smrť poškodeného podľa osobitného predpisu. 62)

Podľa § 111 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení platí, že ak sa zamestnávateľ alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu 61) sčasti zbaví zodpovednosti za poškodenie zdravia alebo za smrť poškodeného podľa osobitného predpisu 63) a osobitný predpis 64) neustanovuje inak, poškodený má nárok na úrazovú dávku s výnimkou pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie v sume určenej podľa rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa alebo právnickej osoby podľa osobitného predpisu 61) zníženého o mieru zavinenia poškodeného.

Podľa § 196 ods. 1 Zákonníka práce v citovanom znení zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti celkom, ak preukáže, že jedinou príčinou škody bola skutočnosť, že

a) škoda bola spôsobená tým, že postihnutý zamestnanec svojím zavinením porušil právne predpisy alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie sa sústavne vyžadovali a kontrolovali, alebo

b) škodu si spôsobil postihnutý zamestnanec pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a zamestnávateľ nemohol škodu zabrániť.

Podľa § 196 ods. 2 Zákonníka práce v citovanom znení zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti sčasti, ak preukáže, že

a) postihnutý zamestnanec porušil svojím zavinením právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody,

b) jednou z príčin škody bolo, že zamestnanec bol pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok,

c) zamestnancovi vznikla škoda preto, že si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania sa tak, že je zrejmé, že hoci neporušil právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie

bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, alebo osobitné predpisy, konal ľahkomyselne a musel si pritom byť vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti vedomý, že si môže privodiť ujmu na zdraví. Podľa § 196 ods. 3 Zákonníka práce v citovanom znení platí, že ak sa zamestnávateľ zbaví zodpovednosti sčasti, určí sa časť škody, za ktorú zodpovedá zamestnanec, podľa miery jeho zavinenia. V prípade uvedenom v odseku 2 písm. c) sa zamestnancovi uhradí aspoň jedna tretina škody.

B)

14. Krajský súd v Žiline ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie ako i postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu v zmysle § 247 a nasl. O.s.p. v medziach podanej žaloby (§ 250j ods. 1 O.s.p.), pričom konštatoval, že napadnuté rozhodnutie je zákonné a preto žalobu podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol ako nedôvodnú z nižšie uvedených dôvodov.

15. Po podrobnej rekapitulácii skutkových zistení z pripojeného administratívneho spisu ako aj citácii dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, zák. č. 461/2003 Z.z. a Zákonníka práce krajský súd zdôraznil základ sporu, t.j. otázku, či žalovaná je viazaná vyhlásením zamestnávateľa o tom, že zamestnávateľ je zodpovedný v rozsahu 100 % za pracovný úraz žalobcu a nie je v právomoci žalovanej vyhodnotiť túto otázku ako predbežnú podľa § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. (ktorý názor naopak zastáva žalobca).

16. Na druhej strane je tiež sporné, či žalovaná túto právnu otázku môže vyhodnotiť ako predbežnú (ktorý názor zastávala žalovaná), nakoľko túto otázku vyhodnotila ako predbežnú iným spôsobom, ako ju vyhodnotil zamestnávateľ, a to tak, že stanovila čiastočný rozsah zodpovednosti zamestnávateľa v rozsahu 50% a zavinenie žalobcu ako poškodeného v rozsahu 50 %.

17. V súvislosti s uvedeným krajský súd s poukazom na ustanovenie § 7 ods. 1 v spojení s § 80 písm. c) O.s.p. ustálil, že žalovaná nie je oprávnená rozhodovať o tom a ani podať určovací návrh, či sa zamestnávateľ čiastočne alebo úplne vyvinil zo svojej zodpovednosti za pracovný úraz, resp. o zavinení žalobcu ako poškodeného na pracovnom úraze.

Podľa krajského súdu spor o toto určenie je sporom pracovnoprávnym, o ktorom rozhodujú sudy v civilnom súdnom konaní podľa hore uvedeného ustanovenia § 7 ods. 1 O.s.p. a nie konaním „ex offio“.

18. Na druhej strane však krajský súd zdôraznil rozporuplnosť listinných dôkazov v preskúmvanej veci, t.j.

- v druhom oznámení poistnej udalosti zamestnávateľa v bode 19. je uvedená miera zavinenia žalobcu ako poškodeného 0 %,

- záznam o registrovanom pracovnom úraze zamestnávateľa z 29.04.2013 (kód príčiny úrazu uviedol č. 8), znalecký posudok súdneho znalca V.. F. č. 5/2014, protokol osvedčujú, že o žalobca ako zamestnanec preukázateľne porušil predpisy ohľadne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj o žalobca a ani zamestnávateľ tieto rozpory neriešili prostredníctvom súdneho konania.

19. Za tejto rozporuplnej situácie krajský súd vyvodil právny názor, že keď žalovaná nie je aktívne vecne legitimovaná na podanie takejto žaloby na nachádzajúci súd, v prípadoch, ak je posúdenie tejto otázky nevyhnutné pre ďalšie konanie o úrazových dávkach, nič nebráni žalovanej si túto otázku predbežne vyriešiť sama.

20. S týmto nie je podľa názoru krajského súdu právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9So/91/2009 zo dňa 28. októbra 2009, na ktorý poukazoval žalovaný vo svojom rozhodnutí, nakoľko v uvedenom konaní sa riešila obdobná predbežná otázka, lebo vznikol spor zamestnanca a zamestnávateľa ohľadom miery zodpovednosti zamestnávateľa a miery zavinenia zamestnanca vymedzený nasledovne:

„dospel krajský súd k záveru, že správne orgány uvedený postup a zásady nedodržali, čo viedlo až k nesprávnemu rozhodnutiu žalovaného. Súd je toho názoru, že zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. nevyplýva pre správny orgán taká skutočnosť, ktorá by bránila správnomu orgánu riešiť

spornú otázku miery zavinenia žalobcu a zamestnávateľa na pracovnom úraze a za tým účelom vykonať dokazovanie. Práve naopak, z jednotlivých ustanovení tohto zákona vyplýva, že v prípade spornosti miery zavinenia je správny orgán povinný túto otázku skúmať a za týmto účelom musí vykonať náležité dokazovanie. Krajský súd správne vychádzal z toho, že nevykonanie náležitého dokazovania vyplýva z nesprávneho právneho názoru žalovaného na mieru dokazovania v dávkovom konaní, obe rozhodnutia zrušil z dôvodu podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP.

[.].....

Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnym názorom krajského súdu na postup a rozhodnutie odporkyne, ktorá nevykonala náležité dokazovanie na zistenie skutočného stavu veci (§ 219 ods. 2 OSP). Odvolací súd pritom dopĺňa prvostupňový rozsudok len s poukazom na skutočnosť, že žalovaná ako orgán, ktorému zákon zveril rozhodovanie o úrazových dávkach, sa bez opory v zákone ako aj bez opory vyplývajúcej z rozhodnutia súdu, cítila byť viazaná názorom zamestnávateľa - ako účastníka konania o miere spoluzavinenia pracovného úrazu poškodeným a sama považovala názor navrhovateľa (poškodeného), ako ďalšieho účastníka konania o dávke, za právne bezvýznamný.“

21. Čo sa týka námietky žalobcu, že zamestnávateľ dal ku konaniu zamestnanca príkaz a pokyn a preto sa nemôže zbaviť zodpovednosti, krajský súd konštatuje, že takéto tvrdenie žalobcu vôbec v správnom konaní nebolo preukázané.

22. Vo vzťahu k námietke žalobcu ohľadne rozhodnutia zamestnávateľa o plnom odškodnení žalobcu vrátane námietky, že posúdenie všetkých okolností vzniku pracovného úrazu môže vykonať iba zodpovedný zamestnávateľ, krajský súd uviedol, že táto námietka vzhľadom na sugestívne vnímanie zamestnanca zo strany zamestnávateľa je nedôvodná. Najmä nemá žiaden vplyv na liberáčne dôvody, t.j. porušenie predpisu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ďalších právnych predpisov a technických noriem zo strany zamestnanca v tomto konkrétnom prípade.

Zamestnávateľ podľa krajského súdu nemá žiadnu kompetenciu (neplatí tu žalobcova argumentácia, že v zmysle § 198 ods. 1 Zákonníka práce je zamestnávateľ iným orgánom so zverenou zákonnou kompetenciou v zmysle § 196 Zákonníka práce určiť spoluvinu) rozhodnúť o miere zavinenia zamestnanca na vzniku pracovného úrazu, pretože v správnom konaní nemá postavenie orgánu s rozhodovacou právomocou. Navyše zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by správny orgán rozhodujúci o úrazovej dávke bol jeho vyjadrením viazaný.

23. Vzhľadom na to, že všetky námietky žalobcu krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné, tak žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

24. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 24.09.2015 (č.l. 113) proti rozsudku krajského súdu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu v súlade s ustanovením § 205 O.s.p. neuviedol tam zakotvené dôvody odvolania číselným označením dotknutých ustanovení avšak označil rozsudok krajského súdu za

- vecne nesprávny,
- z hľadiska požiadavky odôvodňujúcej za nepreskúmateľné a
- z pohľadu práva za rozporný s platným právnym poriadkom.

25. Následne odvolací súd v stručnosti rekapituluje odvolacie dôvody žalobcu:

- najmä namieta oprávnenie žalovanej sa dostať do rozporu so stanoviskom zamestnávateľa žalobcu, o oprávnenie na zmenu stanoviska zamestnávateľa k otázke spoluviny neupravuje žiadne ustanovenie zák. č. 461/2003 Z.z., na ktoré žalovaná v prvostupňovom rozhodnutí poukazuje,
- o rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 26/2000 z 30.08.2000 mal označiť za svojvoľné krátenie plnenia o 40% z dôvodu, že zamestnávateľ „nevyužil možnosť svojej liberácie“;
- nesúhlasí s odkazom na konkrétny priebeh pracovného úrazu jeho zaradenie pod kód č. 8,
- tvrdil, že k pracovnému úrazu by nedošlo, ak by zamestnávateľ zamestnancov, t.j. aj žalobcu vybavil vhodnými technickými pomôckami (farbivá alebo detekčný prístroj),

- otázka príčinnej súvislosti je otázkou skutkovou,
o prácu žalobca vykonával v dobrej viere plniť pracovné úlohy a nie s vedomím, že si môže poškodiť zdravie (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu z 30.5.1969, sp.zn. 7 Cz 22/69),
o nedostatočná komunikácia medzi podlažiami bola príčinou, že žalobca nevedel o momente začatia tlakovania technického zariadenia,
o k pracovnému úrazu došlo na mieste bez bezprostredných svedkov,
o práce žalobcu prebiehali v nočnej zmene pod vplyvom intenzívne prežívaného a negatívne pôsobiaceho a rušivého stresu a v časovej tiesni.

26. Záverom žalobca navrhol zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že zruší napadnuté rozhodnutie a vec jej vráti na ďalšie konanie. K odvolaniu bolo pripojené vyčíslenie náhrady trov konania v sume 177,86 €.

27. Z vyjadrenia žalovanej (č.l. 124) zo dňa 20.10.2015 vyplýva, že v plnej miere súhlasí s právnym názorom krajského súdu. Následne žalovaná zopakovala, resp. doplnila svoje dôvody tak, ako sú uvedené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.
Z uvedených dôvodov sa žalovaná pridrižava obsahu svojho predchádzajúceho písomného vyjadrenia k podanej žalobe.

28. Záverom žalovaná žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil. Súčasne pripojila k svojmu vyjadreniu prílohy, z ktorých jedna je právoplatný rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 20S/133/2014-104. Uvedený rozsudok zamietol žalobu žalobcu proti rozhodnutiu žalovanej vo veci priznania nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia Sociálnej poisťovne.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“) v spojení s § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250j ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p.), preto postupom podľa § 220 ods. 1 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok zmenil tak, že podľa § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. napadnuté rozhodnutie spolu s prvostupňovým rozhodnutím podľa § 250ja ods. 3 zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

30. Najvyšší súd konštatuje, že podstatou odvolania ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je právna otázka, či žalobkyňa je v medziach ústavy Slovenskej republiky a na základe zák. č. 461/2003 Z.z. oprávnená prehodnotiť v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. mieru zavinenia žalobcu na pracovnom úraze, ak bola táto miera stanovená zamestnávateľom na úroveň 0%.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá ústavy Slovenskej republiky v citovanom znení Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa § 209 ods. 1 posledná veta zák. č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

31. Najvyšší súd na tomto mieste zdôrazňuje povinnosť všetkých orgánov štátnej moci svojou činnosťou naplňovať legitímne očakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte, ktorého neoddeliteľnou

súčasťou je princíp legality rozhodovania, t.j. v procese rozhodovania musí žalovaná uplatňovať iba právomoc spôsobom a rozsahom, ktorý je vymedzený zákonom.

32. Ako už bolo vyššie uvedené (viď body č. 4 a 10), krajský súd sa stotožnil so žalovanou, že s prihliadnutím na okolnosti predchádzajúce pracovnému úrazu ako aj po ňom nasledujúce, s podporou vo vykonanom znaleckom posudku ako aj s poukazom na veľký počet ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. (najmä str. 6 až 8 prvostupňového rozhodnutia) mal byť prvostupňový orgán oprávnený určiť mieru zavinenia, a to na konkrétne stanovenú hodnotu 50 %.

Naopak žalobca vo všetkých štádiách tak správneho ako súdneho konania nesúhlasil s touto právomocou prvostupňového orgánu a poukazoval, že iba v prípade sporu je povolaný súdny orgán, aby túto mieru zavinenia stanovil.

33. V súvislosti s uvedenou argumentáciou Najvyšší súd poukazuje na hore uvedený princíp legality (viď bod č. 31), ktorý je nielen vymedzený rozsahom oprávnení prvostupňového orgánu, resp. žalovanej ale aj povinnosťou naplniť pri výkone vrchnostenských oprávnení predmet zákona, v ktorom dotknuté oprávnenia sú zakotvené.

Je nepochybné, že zák. č. 461/2003 Z.z. upravuje popri inom aj sociálne poistenie vrátane právnych vzťahov vzniknutých pri jeho vykonávaní ako aj konanie vo veciach sociálneho poistenia.

34. Avšak z ustanovenia § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva oprávnenie tak žalovanej ako aj prvostupňového orgánu si o otázke (predbežného charakteru) dôležitej pre meritórne rozhodnutie urobiť iba úsudok (t.j. ustáliť predbežné tvrdenie s použitím myšlienkových operácií vrátane logickej dedukcie alebo indukcie), nie však autoritatívne rozhodnúť o právach, resp. povinnostiach dotknutých uvedenou predbežnou otázkou.

Iba ak je nutné o predbežnej otázke rozhodnúť, potom má organizačná zložka žalovanej povinnosť podať podnet na začatie konania na príslušnom orgáne.

Podľa § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení platí, že ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol iný príslušný orgán, je organizačná zložka Sociálnej poisťovne takýmto rozhodnutím viazaná; inak si organizačná zložka Sociálnej poisťovne môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

Podľa § 198 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení organizačná zložka Sociálnej poisťovne si nemôže ako o predbežnej otázke urobiť úsudok o tom, či a kto spáchal trestný čin, priestupok, správny delikt, alebo o osobnom stave fyzickej osoby, ak patrí o ňom rozhodovať súdu.

Podľa § 1 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení tento zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia.

35. Z pripojeného administratívneho spisu je nepochybné, že zamestnávateľ žalobcu postupom podľa príslušných ustanovení Zákonníka práce ustálil svoju mieru zavinenia na hodnotu 100 % (podľa bodu č. 19 formuláru Oznámenie z 25.04.2013 poistnej udalosti je miera zavinenia žalobcu ako poškodeného stanovená jeho zamestnávateľom na 0 %), t.j. prijal svoju zodpovednosť za poškodenie zdravia v celosti na základe objektívneho princípu a naopak nevyužil svoje právo úplne alebo čiastočne sa zbaviť zodpovednosti v zmysle zákonných dôvodov postupom podľa § 196 Zákonníka práce.

Navyše z nasledujúcej korešpondencie so zamestnávateľom (listy z 22.05.2013 a z 15.06.2013) bol prvostupňový orgán oboznámený nielen s nemenným stanoviskom zamestnávateľa žalobcu, že zotrváva na stanovenom rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa a žalobcu ako poškodeného, ale aj so subjektívnymi názormi zamestnávateľa, ktoré ho viedli k záveru o neuplatnení si svojho práva na liberáciu podľa § 196 Zákonníka práce. Práve subjektívne názory zamestnávateľa vyjadrené v procese riešenia dôsledkov pracovného úrazu zamestnanca sú významným hodnotiacim impulzom pre poškodeného.

36. V súvislosti s uvedeným sa Najvyšší súd stotožňuje s názorom žalobcu, že prvostupňový orgán nie je v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z., a to najmä s poukazom na znenie § 110 a 111 citovaného zákona, za

tejto situácie oprávnený stanoviť (rozhodnúť) mieru zavinenia žalobcu ako zamestnanca, nakoľko ide o vec, ktorá vyplýva jednoznačne z pracovných vzťahov založených medzi zamestnávateľom a zamestnancom, a iba ak postup zamestnávateľa na zbavenia sa zodpovednosti je vo vzťahu k dotknutému zamestnancovi sporný, potom v zmysle čl. 142 ods. 1 a čl. 51 ods. 1 ústavy a § 7 ods. 1 O.s.p. je o tomto spore oprávnený rozhodovať súd v občianskom súdnom konaní.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky v citovanom znení súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky v citovanom znení domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. v citovanom znení v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

37. Hoci by sa mohlo javiť, že v zmysle § 7 ods. 1 záver O.s.p. je dané oprávnenie iného orgánu v oblasti pracovnoprávných vzťahov, tak ani príslušný orgán inšpekcie práce nie je oprávnený, hoci je povolaný na objasňovanie a zdokumentovanie objektívnych príčin pracovných úrazov (viď § 7 ods. 3 písm. b/ zákona č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), stanoviť v zmysle citovaných ustanovení Zákonníka práce (viď najmä § 196 ods. 3 Zákonníka práce) mieru zavinenia zamestnanca a tak zasahovať do práva zamestnávateľa sa vyvíniť.

Navyše pokiaľ mala žalovaná potvrdené skutočnosti, ktoré ju vedú k nezvratnému záveru, že v súvislosti s pracovným úrazom bolo vykonané podvodné alebo iné nežiaduce konanie pre spoločnosť s trestnoprávnymi dôsledkami, je povinná v zmysle § 3 ods. 2 Trestného poriadku toto oznámiť orgánom činným v trestnom konaní.

Podľa § 3 ods. 2 Trestného poriadku v citovanom znení štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby sú povinné bez meškania oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin a včas vybavovať dožiadania orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

38. Za týchto okolností nebolo pre prejednanú vec relevantné, že malo dôjsť k rozporu medzi oznámením poisťnej udalosti zo strany zamestnávateľa a na druhej strane medzi záznamom o registrovanom pracovnom úraze zamestnávateľa z 29.04.2013 (kód príčiny úrazu č. 8). Samotné zistenie žalovanej, že žalobca ako zamestnanec preukázateľne porušil predpisy ohľadne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, nezakladá v žiadnom prípade jej právomoc, resp. nevstupuje do pozície zamestnávateľa pri aplikácii práva na stanovenie miery zavinenia v zmysle Zákonníka práce.

Preto akékoľvek procesné úkony, napríklad vypočutie svedkov pracovného úrazu (viď str. 11 až 22 prvostupňového rozhodnutia), smerujúce k takto stanovenému cieľu, bez aktívnej spolupráce zamestnávateľa, nemajú oporu v zákone.

39. Prvostupňový orgán (č.l. 21) spolu so žalovanou obhajovali svoje oprávnenie rozhodnúť v prípade absencie sporu medzi zamestnancom a zamestnávateľom o zavinenie žalobcu ako poškodeného z pracovného úrazu o jeho výške (konkrétne 50 %) s využitím znaleckého dokazovania. Preto si aj prvostupňový orgán vyžiadala znalecký posudok č. 5/2014 od súdneho znalca Ing. Zachara zo znaleckého odboru Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, Strojárstvo.

Úlohou znalca bolo odpovedať celkom na 7 otázok zadávateľa (prvostupňového orgánu), z ktorých 3., 5. a 7. otázka mali právny obsah. Avšak v zmysle zákona č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je znalec osobou, ktorá vykonáva znaleckú činnosť najmä prostredníctvom tam uvedených písomných dokumentov, bez oprávnenia riešiť neskutkové, t.j. právne otázky.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z. v citovanom znení o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov znalecká činnosť je špecializovaná odborná činnosť

vykonávaná za podmienok ustanovených v tomto zákone znalcami pre zadávateľa. Úkonmi znaleckej činnosti sú najmä znalecký posudok a jeho doplnok, odborné stanovisko alebo potvrdenie a odborné vyjadrenie a vysvetlenie.

40. Tiež žalovaná spolu s prvostupňovým orgánom obhajovali svoju právomoc určiť výšku zavinenia žalobcu v preskúmvanej veci aj závermi obsiahnutými v rozsudku Najvyššieho súdu sp.zn. 9So/91/2009 (viď bod č. 20).

Konajúci senát Najvyššieho súdu po bližšom oboznámení sa so skutkovým stavom uvedeného rozsudku musí konštatovať, že ide o odlišný skutkový stav, nakoľko základom v uvedenej veci bolo tvrdenie zamestnávateľa žalobcu o tom, že miera zavinenia poškodeného v danom prípade predstavuje 70% a že teda zamestnávateľ určil rozsah svojej zodpovednosti na 30%. Navyše z obsahu uvedeného rozsudku vyplýva, že žalobca nesúhlasil s uvedenou mierou zodpovednosti a namietal, že mu nebolo v správnom konaní umožnené uplatniť si svoje procesné práva nahliadnutím do spisu správneho orgánu, vzniesť námietky alebo navrhovať dôkazy v svoj prospech. Preto ide o súdne rozhodnutie, ktoré nie je možné na preskúmvanú vec aplikovať.

41. Čo sa týka žalobcu, že nesúhlasil s odkazom na konkrétny priebeh pracovného úrazu jeho zaradením pod kód č. 8, táto námietka sa nemôže riešiť v preskúmvanej veci, lebo ju mal žalobca riešiť v čase vyhotovenia dotknutej písomnosti a iným prostriedkom súdnej ochrany.

42. Záverom Najvyšší súd v súlade s argumentáciou žalobcu konštatuje, že na aplikáciu ustanovenia § 196 Zákonníka práce, ktorá naplnením tam uvedených zákonných dôvodov zbavuje úplne alebo čiastočne zamestnávateľa zodpovednosti za poškodenie zamestnanca založenej na objektívnom princípe, je nutné v spojení s § 110 a 111 zák. č. 461/2003 Z.z. nazerať ako na právo, nie ako na povinnosť zamestnávateľa. Ak zamestnávateľ žalobcu, ktorý v zmysle záverov inšpektorátu práce utrpel pracovný úraz v dôsledku nedodržania predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, opakovane zotrúva na svojom závere o miere zavinenia zamestnanca na pracovnom úraze a zamestnanec tento záver nespochybňuje, potom organizačná zložka Sociálnej poisťovne nie je oprávnená riešiť túto situáciu ako predbežnú otázku postupom podľa § 198 zákona č. 461/2003 Z.z.

Navyše činnosť znalca, ktorá je vymedzená otázkami správneho orgánu ako zadávateľa s charakterom právnych otázok, nemôže nahrádzať oprávnenie správneho orgánu rozhodovať vo veci sociálneho poistenia, lebo ide o riešenie právnych otázok, na ktoré nie je znalec oprávnený.

V.

43. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobkyne ako aj argumentácie žalovanej, a tiež s prihliadnutím na hore uvedené právne názory, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Bude preto úlohou správneho orgánu v novom konaní postupovať v medziach právnych názorov vyslovených odvolacím súdom (§ 250ja ods. 4 O.s.p.) až do okamihu, keď postupom podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch Najvyšší súd nevysloví iný právny záver.

44. Najvyšší súd neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) s výnimkou špeciálnych ustanovení (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) neprípustné opravné prostriedky, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

45. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto

konania, čo v tomto súdnom prieskume nastalo. Podmienkou pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je ich doloženie do spisu počas konania alebo dovyčíslenie v 3 - dňovej lehote po vyhlásení rozsudku. V prípade iných trov konania úspešného žalobcu mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. v citovanom znení o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa § 151 ods. 2 O.s.p. v citovanom znení platí, že ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

46. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá :

Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobcu listom z 30.10.2014 (č.l. 9) ako aj z 24. septembra 2015 (č.l. 120) v zmysle vyhl. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. vyčísliť a voči správnosti ktorých neboli vznesené námietky :

Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde

1.1.1. prevzatie a príprava zastúp. (14) - 1 úkon práv. pomoci 134,-- €

1.1.2. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 8,04 €

1.1.3. podanie žaloby (14) - 1 úkon práv. pomoci 134,-- €

1.1.4. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 8,04 €

Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.1.1. podanie odvolania (15) 1 úkon práv. pomoci 139,83 €

1.1.2. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 8,39 €

1.1.3. z náhrady 20 % DPH

tzn. v celkovej sume : 518,76 €

47. Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov. Bližšie podrobnosti o spôsobe platby a účte právneho zástupcu nie sú obsiahnuté v súdnom spise.

48. Najvyšší súd v preskúmvanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sporov z oblasti sociálneho poistenia je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), charakter konania si nepredurčoval požiadavku nutnosti v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).